

היחס לאחר

<p>פירוש הרב עדין אבן ישראל (שטיינזליץ)</p>	<p>גמרא, בבלי, סנהדרין יא, עא</p>
<p>1. מעשה ברבן גמליאל שאמר לחכמים: השכימו לי שבעה לעלייה כדי לעשות בית דין לעיבור השנה. השכים ומצא בעלייה שמונה. אמר: מי הוא שעלה שלא ברשות - ירד! עמד שמואל הקטן ואמר: אני הוא שעליתי שלא ברשות, ולא לעבר השנה עליתי להשתתף בין הדיינים אלא ללמוד הלכה למעשה הוצרכתי ובאתי רק כצופה לראות כיצד נעשה הדבר. אמר לו רבן גמליאל שב בני, שב. באמת ראויות כל השנים כולן להתעבר על ידך ואין לי כל טענה כלפי השתתפותך בבית הדין, שודאי ראוי אתה להיות בו. אלא בכל זאת הרי אמרו חכמים: אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה ולא באחרים. ומעירים, אותו אדם שעלה שלא ברשות לא שמואל הקטן הוה [היה], אלא איניש אחרנא [אלא אדם אחר] היה ומחמת כיסופא הוא דעבד [ומחמת בושא של אותו אדם הוא שעשה] שמואל הקטן מה שעשה, שלא יבוייש אותו אדם ברבים.</p>	<p>1. מעשה ברבן גמליאל שאמר: השכימו לי שבעה לעלייה, השכים ומצא שמונה. אמר: מי הוא שעלה שלא ברשות- ירד! עמד שמואל הקטן ואמר: אני הוא שעליתי שלא ברשות, ולא לעבר השנה עליתי, אלא ללמוד הלכה למעשה הוצרכתי. אמר לו: שב בני, שב. ראויות כל השנים כולן להתעבר על ידך, אלא אמרו חכמים: אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה. ולא שמואל הקטן הוה, אלא איניש אחרנא, ומחמת כיסופא הוא דעבד.</p>
<p>2. אגב מעשה זה בשמואל הקטן מספרים שארע דבר מעין זה אצל רבי. כי הא דיתיב רבי וקא דריש [כמו מעשה זה שהיה יושב רבי ודורש] והריח ריח שום וכיון שהיה איסתניס לא יכול היה לסבול, אמר: מי שאכל שום - יצא! עמד רבי חייה ויצא. עמדו כולן מפני כבודו של ר' חייה ויצאו. בשחר [למחרת בבוקר] מצאו ר' שמעון בנו של רבי לר' חייה, אמר לו: אתה הוא שציערת לאבא כשבאת לאחר אכילת שום לבית המדרש? אמר לו: לא תהא כזאת בישראל! ודאי שלא אני עשיתי זאת, אלא קבל על עצמו אשמתו של אחר שלא יבוייש אותו אדם.</p>	<p>2. כי הא דיתיב רבי וקא דריש, והריח ריח שום, אמר: מי שאכל שום - יצא! עמד רבי חייה ויצא. עמדו כולן ויצאו. בשחר מצאו רבי שמעון ברבי לרבי חייה, אמר ליה: אתה הוא שציערת לאבא? אמר לו: לא תהא כזאת בישראל!</p>
<p>3. ושמואל הקטן מהיכא גמיר לה [מהיכן למד אותה גישה] -משכניה בן יחיאל, שנאמר "ויען שכניה בן יחיאל מקני עילם ויאמר לעזרא אנהנו מעלנו באלהינו ונשב נשים נכריות מעמי הארץ ועתה יש-מקנה לישראל על זאת" (עזרא י, ב) ואילו ברשימת האנשים שנשא נשים נכריות (שם, יח-מד) אין מופיע שמו של שכניה בן יחיאל, משמע שהתוודה על עוונותיהם של אחרים.</p> <p>4. ושואלים: ושכניה בן יחיאל מהיכא גמר לה [מהיכן למד דבר זה]? מיהושע, שנאמר "ויאמר ה' אל-יהושע קם לך למה זה אתה נפל על פניך. קטא ישראל... וגם לקחו מן החרם" (יהושע ז, י-יא). אמר לפניו: רבוננו של עולם, מיהו זה שחטא? אמר לו: וכי דילטור [מלשין] אני לך? הטל גורלות, הרי שאף הקב"ה אינו רוצה לפרסם ולגלות מי הוא החוטא.</p> <p>5. ואיבעית אימא [ואם תרצה אמור] ששכניה בן יחיאל למד ממש רבינו, שנאמר "ויאמר ה' אל משה עד עד אנה מאנתם לשמר מצותי ותורתתי" (שמות טז, כח) שנאמר לכל קהל ישראל, אף כי החוטאים היו רק אנשים בודדים בקהל.</p>	<p>3. ושמואל הקטן מהיכא גמיר לה - משכניה בן יחיאל. דכתיב: ויען שכניה בן-יחיאל מקני עילם ויאמר לעזרא אנהנו מעלנו באלהינו ונשב נשים נכריות מעמי הארץ ועתה יש-מקנה לישראל על זאת (עזרא י, ב). 4. ושכניה בן יחיאל מהיכא גמר לה - מיהושע. דכתיב: ויאמר ה' אל-יהושע קם לך למה זה אתה נפל על-פניך. קטא ישראל (יהושע ז, י-יא). אמר לפניו: רבוננו של עולם, מי חטא? אמר לו: וכי דילטור אני לך? הטל גורלות. 5. ואיבעית אימא - ממש, דכתיב: עד אנה מאנתם (שמות טז, כח).</p>

